

Αλαλούμ με τα μεταπτυχιακά

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΝΑΝΟΥΡΗ

Το νομοσχέδιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές δημοσιοποιήθηκε εν τέλει, παρά τις διαβεβαιώσεις της υπουργού Παιδείας Μαριέττας Γιαννάκου, στην πρόσφατη σύνοδο των πρυτάνεων στην Καστοριά, ότι δεν εντάσσεται στις άμεσες προτεραιότητες της κυβέρνησης.

Δεν είναι η πρώτη φορά που η υπουργός αιφνιδιάζει τους συνομιλητές της. Η ίδια είχε δεσμευτεί ενώπιον της προηγούμενης συνόδου των πρυτάνεων, στο Καστρί, ότι οι σύγκλητοι των ΑΕΙ θα είχαν τελική γνώμη πριν κατατεθεί και ο νόμος-πλαίσιο. Κάτι που ουδέποτε τηρήθηκε.

Έτσι και τώρα, οι προτεινόμενες αλλαγές αποτελούν μια... επιταγή με άγνωστο το χρόνο εξόφλησης. Δεν αποκλείεται, όμως, να κατατεθούν προς ψήφιση στη Βουλή λίαν συντόμως.

Οι προϋποθέσεις

Αυτό που αλλάζει ουσιαστικά σε σχέση με το υφιστάμενο καθεστώς είναι το ότι ο κρατικός προϋπολογισμός θα χρηματοδοτεί μόνο ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών για κάθε πανεπιστημιακό τμήμα και ότι θα μπορούν

να οργανώνουν αυτοδύναμα μεταπτυχιακά προγράμματα τόσο τα ΤΕΙ όσο και η ΑΣΠΑΙΤΕ (πρώην ΣΕΛΕΤΕ).

Επίσης, οι υποψήφιοι για μεταπτυχιακές σπουδές πρέπει να γνωρίζουν τουλάχιστον μία ξένη γλώσσα, ενώ οι πόροι των μεταπτυχιακών προγραμμάτων θα προέρχονται από «δωρεές, χορηγίες, παροχές, ερευνητικά και κοινοτικά προγράμματα, κρατικές επιχορηγήσεις και διδάκτρα».

Μεταπτυχιακοί φοιτητές*

Εξέλιξη αριθμού προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

• ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΑΘΗΝΩΝ	22.361
• ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	3.932
• ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	8.834
• ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΑΘΗΝΩΝ	2.300
• ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΑΘΗΝΩΝ	697
• ΑΝ. ΣΧ. ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	52
• ΠΑΝΤΕΙΟ	2.255
• ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1.906
• ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	994
• ΠΑΤΡΩΝ	3.567
• ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3.411
• ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΘΡΑΚΗΣ	2.801
• ΚΡΗΤΗΣ	2.485
• ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	613
• ΑΙΓΑΙΟΥ	2.013
• ΙΟΝΙΟ	607
• ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.379
• ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ	291
• ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	257
• ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	96
• ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	0
• ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	7.746
• ΣΥΝΟΛΟ	68.597

• ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ (ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ)

• ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2005-2006
296.530	326.786	339.815	348.387	381.840
25.744	40.118	50.007	56.774	68.597

*2005-2006

*2005-2006

Τα τελευταία χρόνια οι μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα γνωρίζουν αλματώδη ανάπτυξη:

*Το 1994 παρακολουθούσαν μεταπτυχιακά μαθήματα στα ΑΕΙ όχι περισσότεροι από 4.500 πτυχιούχοι.

*Το 1997 ο αριθμός τους θα φτάσει τους 12.000 και το 2000 ανέβηκε σε 20.422.

*Εκτοτε σημειώνεται περαιτέρω αύξηση και μέσα σε μια πενταετία οι φοιτητές υπερτριπλασιάζονται: Το ακαδημαϊκό έτος 2000-2001 αγγίζουν τους 25.744, το 2001-02 τους 40.118, και το 2002-03 τους 50.007 μεταπτυχιακούς.

*Το 2003-04 γίνονται 56.774 και το 2005-06 απογειώνονται στους 68.597.

*Το 2001 οι μεταπτυχιακοί φοιτητές ήταν, μάλιστα, το 8,7% των προπτυχιακών συναδέλφων τους, ποσοστό που διπλασιάζεται το 2006 (17,9%).

*«Βρισκόμαστε μπροστά σε ένα νέο τοπίο, όπου οι προπτυχιακές σπουδές αποτελούν απλά τον πρώτο κύκλο σπουδών στον οποίο συσσωρεύεται μια μαζική εκπαίδευση χαμηλής ποιότητας χωρίς πόρους και υποδομές, αποκομμένη από το οξυγόνο της βασικής έρευνας και λειτουργικά προσαρμοσμένη στις φθηνότερες και προφανώς αναποτελεσματικότερες μορφές διδασκαλίας», εξηγεί ο εκπαιδευτικός αναλυτής Χρήστος Κάτσικας.

*Ο πρύτανης του πανεπιστημίου Πάτρας, Σταύρος Κουμπιάς, αποδίδει την έκρηκτική άνοδο των μεταπτυχιακών σπουδών στην εργασιακή ανασφάλεια που νιώθουν οι πτυχιούχοι: «Προσπαθούν να αποκτήσουν περαιτέρω εφόδια, πιστεύοντας ότι έτσι εξασφαλίζουν μια καλύτερη θέση εργασίας», μας λέει.

Προσόν η ειδίκευση

Πράγματι, η αύξηση της ζήτησης πρέπει να αναζητηθεί στις ανακατατάξεις που συνέβησαν στην αγορά εργασίας.

*Το 25% των άνεργων νέων είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ χιλιάδες ακόμη με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο υποαπασχολούνται ή ετεροαπασχολούνται.

*Το 1981 οι άνεργοι πτυχιούχοι ήταν μόλις 13.000, το 1991 έφτασαν τους 53.000, ενώ σήμερα ξεπερνούν τους 120.000.

*Παράλληλα, αυξάνονται οι θέσεις εργασίας που απαιτούν υψηλή ειδίκευση την οποία δεν καλύπτει το απλό πτυχίο Πανεπιστημίου.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, στις ελληνικές βιομηχανίες γίνονται ανάρπαστα στελέχη με μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών στην πληροφορική και την ηλεκτρολογία, καθώς και στη μηχανολογία και τη χημική μηχανική.

Σήμερα λειτουργούν μεταπτυχιακά προγράμματα σε τομείς που άλλοτε φάνταζαν εξωπραγματικοί για τα ελληνικά δεδομένα, όπως ρομποτική, κλιματολογία, βιοϊατρική, διαστημική φυσική, ωκεανογραφία και τηλεματική. Μάλιστα τα μεταπτυχιακά τμήματα ξεπέρασαν τα 400 και κοντεύουν να είναι περισσότερα ακόμη κι απ' τα προπτυχιακά.

*«Υπάρχει πληθωρισμός σε αριθμό μεταπτυχιακών και υποβάθμιση στην ποιότητά τους», τονίζει ο πρύτανης του ΕΜΠ Κώστας Μουτζούρης. «Ακόμη και στο Πολυτεχνείο σκεφτόμαστε να προχωρήσουμε σε αξιολόγησή τους ούτως ώστε να παραμείνουν όσα καλύπτουν υψηλά ποιοτικά κριτήρια».

Πάντως, η πρόβλεψη του νομοσχεδίου ότι θα εκπονούν μεταπτυχιακά προγράμματα και τα ΤΕΙ και η ΑΣΠΑΙΤΕ θα δημιουργήσει και υπερπληθωρισμό. Το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004 κατέθεσαν αίτηση για μεταπτυχιακό περίπου 35.000 πτυχιούχοι, αριθμός που αυξήθηκε στους 50.000 δύο χρόνια αργότερα ενώ φέτος αναμένεται να ξεπεράσουν τους 80.000. Δεν είναι ασύνηθες για τις 25-30 θέσεις ενός μεταπτυχιακού να κατατίθενται δεκαπλάσιες υποψηφιότητες, ενώ για εξαιρετικά δημοφιλή προγράμματα, οι υποψήφιοι είναι εικοσαπλάσιοι από τις προσφερόμενες θέσεις.

Δίδακτρα έως 9.000 ευρώ

Το 60% έως 65% των μεταπτυχιακών προγραμμάτων εισπράττουν από τους φοιτητές δίδακτρα που κυμαίνονται από 3.000 ευρώ στις θεωρητικές και ανθρωπιστικές κυρίως σπουδές έως 9.000 ευρώ σε οικονομικά αντικείμενα.

Αρκετά ιδρύματα, πάντως, όπως το Πολυτεχνείο ή το Πανεπιστήμιο Πάτρας, αρνούνται να καθιερώσουν δίδακτρα θεωρώντας ότι ο μεταπτυχιακός κύκλος σπουδών πρέπει να παρέχεται δωρεάν.

*Η ανάπτυξη των μεταπτυχιακών οδηγεί σε ορισμένες περιπτώσεις σε υποβάθμιση των προπτυχιακών σπουδών.

«Υπάρχει ένα σοβαρό ζήτημα, που είναι η αφαίρεση σημαντικού μέρους της γνώσης που θα έπρεπε να αποκτιέται προπτυχιακά και η ένταξή της στο μεταπτυχιακό κύκλο», καταλήγει ο Χρ. Κάτσικας.